

VOLIM SVOJ POSAO I UŽIVAM U OVOME ŠTO RADIM

TATJANA MARX

Razgovarala: Biljana Bastalec

Ne razmišljajući mnogo o tom koraku, više iz znatiželje, 1991. godine predala sam zamolbu za australsku vizu i dobila vizu sa stalnim mjestom boravka. Dala sam otkaz u školi u kojoj sam radila, obavijestila svu rodbinu i prijatelje da se selim i potpuno naivno i neupućeno krenula sam na put.

Kako je započeo vaš glazbeni put?

Još u ranom djetinjstvu pokazivala sam naklonost prema glazbi. Sjećam se da sam bila fascinirana dirigentima pa bih kao dijete stajala ispred televizora kada je bio neki prijenos orkestra s dirigentom i dirigirala bih s dirigentom. Moja majka, koja je inače bila liječnica, uočila je moju naklonost prema glazbi i kada sam napunila 9 godina, upisala me u Muzičku školu Dr. Miloje Milojević u Kragujevcu.

U moje je vrijeme to bio uzrast kada su se djeca upisivala u glazbenu školu – od 3. razreda osnovne škole, tako da bi zajedno završili osnovnu školu i osnovnu glazbenu školu.

Odsjek harmonike u kragujevačkoj glazbenoj školi bio je tada još u „povoju“, da tako kažem. Moj prvi nastavnik bio je profesor Bogoljub Dimić, inače nastavnik solfeggia jer je nastavnika harmonike nedostajalo. Ono što je zanimljivo jest to da se tada harmonika svirala stojeći. Ipak, u mom 2. razredu niže glazbene škole počeli smo svirati sjedeći. U 3. razreda niže glazbene škole prešla sam u klasu profesorice Milice Lazarević koja je bila na samom početku karijere. Ja sam bila njezina prva učenica. U njezinoj sam klasi završila nižu glazbenu školu i postigla zapažene rezultate na Festivalu nižih muzičkih škola u Leskovcu (1. nagrada i 100 poena), Zaječaru te Republičkom takmičenju u Beogradu.

Godine 1980. započela sam školovanje u srednjoj glazbenoj školi, također u Kragujevcu, u klasi Milana Tomića, brata profesora Radomira Tomića. Sljedeće godine, 1981., profesor Radomir Tomić započeo je radni staž u Muzičkoj školi u Kragujevcu i ja sam bila raspoređena u njegovu klasu u prvoj generaciji njegovih učenika.

Kao srednjoškolka postigla sam značajne rezultate:

- 1. mjesto na Republičkom takmičenju u Beogradu
- 1. mjesto na Saveznom takmičenju u Beogradu
- 1. mjesto na Festivalu harmonikaša u Puli gdje sam predstavljala Jugoslaviju na Svjetskom trofeju u Karakasu (Venezuela) u seniorskoj konkurenciji.

To je bilo jedno plodno sviračko razdoblje u kojem je harmonikaški odjel Muzičke škole u Kragujevcu dolaskom profesora Radomira Tomića doživio procvat.

Gdje ste se sve školovali? Možete li usporediti glazbeno školstvo tada i danas?

Po završetku srednje glazbene škole 1983. godine otišla sam u tadašnji Sovjetski Savez na daljnje školovanje. Bila sam raspoređena u Kijev gdje sam započela redovni studij na tadašnjem Konzervatoriju Čajkovski, a sadašnjoj ukrajinskoj Nacionalnoj muzičkoj akademiji, u klasi eminentnog profesora Vladimira Besfamiljnova. U Kijevu sam ostala 7 godina i tu sam završila i postdiplomski stu-

● ● ● ● ●

Još u ranom djetinjstvu pokazivala sam naklonost prema glazbi. Sjećam se da sam bila fascinirana dirigentima pa sam kao dijete stajala ispred televizora i dirigirala s dirigentom. Moja majka, koja je inače bila liječnica, uočila je moju naklonost prema glazbi i kada sam napunila 9 godina, upisala me u Muzičku školu.

dij u klasi istog profesora. Za vrijeme studija postigla sam sljedeće rezultate:

- 3. mjesto na Međunarodnom natjecanju harmonikaša u Klingentalu (seniorska konkurencija)
- 2. mjesto na Međunarodnom natjecanju harmonikaša – Svjetski kup u Trossingenu, Njemačka (seniorska konkurencija).

I povijesno i činjenično, prva sam laureatkinja ova dva prestižna natjecanja u seniorskoj konkurenciji s prostora bivše Jugoslavije. O ovom periodu moga umjetničkoga sazrijevanja i stvaranja piše i moj kolega Dragiša Milanović u svojoj knjizi “Najveći uspjesi srpskih harmonikaša na svetskim takmičenjima (period od 1965. godine do 1990. godine)“.

Kako to da ste otišli živjeti i raditi u Australiju?

Po završetku školovanja u Kijevu, u svojoj 25 godini, vratila sam se u Beograd i započela radni odnos u Muzičkoj školi u Pančevu. S obzirom na to da mi je tetka po majci, s kojom sam veoma bliska, već godinama živjela u Australiji sa svojom obitelji, pozvala me da emigriram u Australiju. Ne razmišljajući mnogo o tom koraku, više iz znatiželje, 1991. godine predala sam zamolbu za australsku vizu i dobila vizu sa stalnim mjestom boravka. Dala sam otkaz u školi u kojoj sam radila, obavijestila svu rodbinu i prijatelje da se selim i potpuno naivno i neupućeno krenula sam na put.

Koliko su Australci drugačiji od Balkanaca? Ima li nešto na što se ni dan danas niste navikli?

Australija je u svakom pogledu drugačija od europskih zemalja, prije svega kulturološki. Budući da su bijelci naselili kontinent prije nešto manje od 300 godina, ta činjenica svakako utječe na sve sfere života, pa i na umjetnost i obrazovanje. Ovo što ću sada iznijeti je moje viđenje života ovdje poslije tridesetak godina proživljenih na ovom kontinentu.

Ovdje žive ljudi svih nacionalnosti, svih vjeroispovijesti i svih rasa. Diskriminacija po bilo kojoj osnovi zakonom je zabranjena. Ovdje nema “gastarbajtera” jer smo svi, osim Aboridžina, “dodoši”. Svi donosimo sa sobom

svoju kulturnu baštinu, svoje navike, svoja načela itd. Odnos prema obrazovanju drugačiji je nego na Balkanu. Moje iskustvo je da Australci, tj. Anglosaksonci, više odabiru sport, izlazak u prirodu ili odlazak na plaže pored oceana, nego na obrazovanje. Izuzetaka, naravno, ima.

Moju školu, koju vodim ovdje već 30 godina, pohađaju uglavnom Azijati – Kinezi i Vijetnamci. Tu i tamo bude po neki bijelac, ali rijetko. Azijati se odnose prema obrazovanju s poštovanjem, ulažu mnogo u obrazovanje svoje djece pa tako i u njihovo glazbeno obrazovanje. Njihova djeca uče se disciplini od malih nogu, redovni su na satima i ne propuštaju nastavu. Roditelji im grade radne navike od ranoga djetinjstva. S njima je zadovoljstvo raditi jer roditelji uče djecu da cijene profesore i podržavaju moje pedagoške metode. Kod Anglosaksonaca je drugačije, pa i kod mnogih drugih bijelaca. Ja sam trenutno u situaciji da mogu birati učenike i uvijek prednost imaju Azijati, baš zbog tog svog odnosa prema radu i vježbanju.

Ima stvari u životu na koje se ovdje nisam ni dan danas navikla, npr. mentalitet Anglosaksonaca.

Kakav je bio status harmonike kada ste tek došli u Australiju?

Status harmonike, kao i bilo kojeg drugog glazbenoga instrumenta, daleko je ispod europske razine. Kao što rekoh, Australija je zemlja biznisa i sporta. U umjetnost se

na ovoj 'srednjoj' razini ne ulaže. Rijetko ćete vidjeti na televiziji prijenos nekog koncerta klasične glazbe. Koncerti u dobrim dvoranama su skup užitak i uglavnom su namijenjeni imućnima.

Ja sam 1993. godine osnovala Udruženje harmonikaša Australije (Australian Accordion Teachers Association Inc) čija sam predsjednica od samoga početka. Od tada pa do današnjega dana organiziramo međunarodno natjecanje harmonikaša – Australian International Accordion Championships and Festival.

To je zapravo natjecanje festivalskog tipa. Naime, svatko je dobrodošao i svatko se vratio kući s nekom nagradom. Cilj nam je popularizacija instrumenta i stvaranje platforme za mlade ljude koji žele svirati harmoniku. Smatramo da ozbiljnih harmonikaških natjecanja ima u Europi na svakom koraku, a mi smo ipak zemlja gdje se glazbom malo tko bavi profesionalno. Naše natjecanje i festival atraktivni su zemljama Južnog Pacifika, Kinezima. Uostalom, mi smo Europljanima egzotična destinacija. Svi koji su tijekom ovih skoro 30 godina došli na naše natjecanje, vratili su se kući zadovoljni i zahvalni za jedno takvo iskustvo.

Više informacija o našem natjecanju i festivalu možete pronaći na našoj internetskoj stranici www.aata.org.au.

Odnos prema obrazovanju drugačiji je nego na Balkanu. Moje iskustvo je da Australci, tj. Anglosaksonci, više odabiru sport, izlazak u prirodu ili odlazak na plaže pored oceana, nego na obrazovanje.

Kakav je sustav glazbenog školovanja u Australiji?

Zanimljivo je da u Australiji, kao i u drugim zemljama Novog svijeta ne postoje državne glazbene škole. Glazbeno je obrazovanje isključivo privatno. Država ima organizirani ispitni sustav, nešto slično izvanrednim ispitima u našim glazbenim školama. Država je dala plan i program ispita, što se mora položiti u kojem razredu i u organizaciji Australian Music Examination Boarda kandidati polažu ispite. Razredi su od 1. do 8. pa postoje dvije vrste diploma poslije ispita – Associate Diploma i Licentiate Diploma.

Postoji jedna srednja glazbena škola u Sydneyu, ali drugačijeg profila nego kod nas – ovdje tu školu mogu polaziti i učenici koji se neće baviti glazbom.

Pišu li suvremeni australski kompozitori

Moju školu, koju vodim ovdje već 30 godina, pohađaju uglavnom Azijati – Kinezi i Vijetnamci. Tu i tamo bude po neki bijelac, ali rijetko. Azijati se odnose prema obrazovanju s poštovanjem, ulažu mnogo u obrazovanje svoje djece pa tako i u njihovo glazbeno obrazovanje. Njihova djeca uče se disciplini od malih nogu, redovni su na satima i ne propuštaju nastavu. Roditelji im grade radne navike od ranoga djetinjstva. S njima je zadovoljstvo raditi jer roditelji uče djecu da cijene profesore.

za harmoniku? Možete li izdvojiti neke?

Koliko je meni poznato, ovdje nema kompozitora za harmoniku.

Čime se bavite i jeste li koncertno aktivni? Kako izgleda jedan vaš radni dan?

Bavim se isključivo pedagogijom i sviram u JAGA bendu. JAGA bend čini pet glazbenika iz različitih zemalja, a sviramo ukrajinsku narodnu glazbu jer nam je voditeljica Ukrajinka, ona je i osnovala bend. Gospođa koja svira cimbale je iz Bjelorusije, ja sam iz Srbije, flautistica je porijeklom Litvanka, violinistica je Ukrajinka, a kontrabasistica je Australka. Sviranje u ovom bendu mi je poput opuštanja, nije zahtjevno i uvijek je zabavno.

Budući da djeca ovdje idu u školu samo prijepodne, moja nastava počinje od 15 sati i traje do 21 ili 22, kako koji dan. Subotom držim nastavu od 8 ujutru do 17 sati. Imam mnogo posla jer držim i nastavu klavira. Volim svoj posao, uživam u ovome što radim, u kontaktu s djecom i mladim ljudima.

